

MARIAN GOŁĘBIEWSKI
ARCYBISKUP METROPOLITA WROCŁAWSKI

LIST PASTERSKI
Z OKAZJI UROCZYSTOŚCI KU CZCI ŚWIĘTEJ JADWIGI W TRZEBNICY

Święta Jadwiga patronką pojednania i współpracy między narodami

Drodzy Diecezjanie!

1. W trzecią Niedzielę Wielkanocną, zwaną Niedzielą Dobrego Pasterza (25 IV 2004), w trzy tygodnie po ogłoszeniu mojej nominacji na arcybiskupa metropolitę wrocławskiego i na drugi dzień po uroczystym ingresie do Archikatedry wrocławskiej, skierowałem do Was pierwszy list pasterski na temat ewangelizacji. List nosił tytuł: *Ewangelizować to znaczy świadczyć*. Wezwałem Was wszystkich do dawania świadectwa Chrystusowi, naszemu Panu i Zbawicielowi. Wtedy też zawierzyłem „tę prastarą ziemię piastowską i cały Kościół Wrocławski naszym Patronom: św. Jadwidze Śląskiej, bł. Czesławowi i św. Janowi Chrzycielowi”. Ubogacony Apostolskim Błogosławieństwem Ojca św. Jana Pawła II w czasie otrzymania z jego rąk Paliusza, w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, po przerwie wakacyjnej zwracam się ponownie do Was z serdecznym zaproszeniem do udziału w zbliżających się w październiku uroczystościach ku czci świętej Jadwigi, Patronki Śląska. Będą się one odbywały w Trzebnicy w dniach 15–17 października 2004 r. Święta Jadwiga Śląska jest czczona, między innymi, jako patronka pojednania i twórczej współpracy między narodami. Nawiązujemy do tej roli Świętej zwłaszcza od dnia integracji Polski z Unią Europejską, która oprócz rozwoju gospodarczego dotyczy szeroko rozumianego życia kulturowego i duchowego na podłożu wiary i religijności. Dziedzictwo to wymaga od Kościoła zarówno ochrony prawnej, jak i pozaprawnej, rozumianej jako nauczanie i wychowanie do wartości chrześcijańskich oraz ich akceptacji.

2. „W ciągu minionych wieków grób świętej Jadwigi Śląskiej nie był nigdy opuszczony” – mówił w Trzebnicy mój poprzednik na stolicy wrocławskiej, kard. Bolesław Kominek, podczas uroczystości milenijnych w roku 1966. Rok wcześniej był on inspiratorem wielkiego „Orędzia Pokoju” przekazanego przez biskupów polskich – zebranych na ostatniej sesji II Soboru Watykańskiego – niemieckim braciom w urzędzie pasterskim. Biskupi napisali, że do najcenniejszych wartości, którymi obdarzył nas Zachód, należą Święci. Szczególnie znana jest św. Jadwiga, księżniczka śląska, urodzona w Andechs, małżonka polskiego piastowskiego władcy Śląska, Henryka Brodatego, założycielka klasztoru żeńskiego zakonu cystersów w Trzebnicy, gdzie znajduje się jej grób. Stała się ona w XIII wieku największą dobrodziejką ludu polskiego na terenie ziem zachodnich i należących wówczas do Polski piastowskiej na Śląsku. Jest rzeczą niemal historycznie stwierdzoną, że nauczyła się ona mowy polskiej, by móc służyć prostemu ludowi polskiemu. Po jej śmierci i szybkiej kanonizacji, do miejsca jej wiecznego spoczynku w Trzebnicy, której nadano później nazwę Trebnitz, płynęły bez przerwy tłumy polskiego i niemieckiego ludu. Dziś jeszcze czynią to tysiące pielgrzymów, i nikt z nich nie czyni zarzutu naszej wielkiej Świętej z tego powodu, że była niemieckiego pochodzenia. Przeciwnie, uważa się ją na ogół - pomijając nacjonalistycznych fanatyków - za

najlepszy wyraz budowania chrześcijańskiego pomostu między Polską i Niemcami. Przy czym cieszymy się, że i po niemieckiej stronie słyszy się często ten sam pogląd. Pomosty między narodami budują najlepiej ludzie święci, którzy mają szczerą intencję i czyste ręce. Nie dążą oni do zabrania czegokolwiek bratniemu narodowi: ani języka, ani obyczajów, ani ziemi, ani dóbr materialnych. Przeciwnie, przynoszą mu najbardziej wartościowe dobra kulturalne i oddają zazwyczaj to, co jest najcenniejsze, a co sami posiadają: siebie samych, i w ten sposób rzucają nasiona swej własnej osobowości na żyzny grunt nowej ziemi sąsiedniego, misyjnego kraju. Nasienie to przynosi – zgodnie ze słowami Zbawiciela – stokrotne owoce, i to na całe pokolenia. „Tak właśnie patrzmy w Polsce na św. Jadwigę Śląską, patrzmy na wszystkich innych misjonarzy męczenników, którzy – przybywszy z krajów położonych na Zachodzie – działali w Polsce.” (*Watykan, 18 XI 1965 r.*)

Wspomniany list biskupów polskich oraz odpowiedź nań ze strony episkopatu Niemiec nazwano aktem pionierskim w budowaniu wzajemnych stosunków między obydwoma narodami. Inicjatywa ta wyrosła z klimatu II Soboru Watykańskiego, zrywającego do dialogu ze światem współczesnym, do pojednania z całym światem chrześcijańskim i do szerzenia idei braterstwa i ekumenizmu. To historyczne wydarzenie sprzed lat miało po obydwu stronach więcej przeciwników aniżeli zwolenników. Kiedy czas ostudził emocje, dziś z uznaniem mówimy o tych, którzy od zakończenia wojny światowej mieli odwagę głosić Chrystusową naukę o miłości przebaczącej i konieczności pokuty za grzechy. Z szacunkiem były przyjmowane w Polsce ekspiacyjne wypowiedzi przedstawicieli Episkopatu niemieckiego i różnych ugrupowań społeczno-politycznych.

3. Dzień liturgiczny świętej Jadwigi Śląskiej w 1978 roku zapisał się głęboko w sercach Polaków. Papież Jan Paweł II nawiązał do tego wydarzenia w czasie swojej pierwszej wizyty w ojczystym kraju. Przemawiając na Jasnej Górze do pielgrzymów z ówczesnej metropolii wrocławskiej w dniu 5 VI 1979 roku, powiedział: „Opatrzność Boża w swoich niewypowiedzianych zrządzeniach wybrała 16 października 1978 roku jako dzień przełomowy w moim życiu. W dniu 16 października Kościoł w Polsce czci św. Jadwigę Śląską. I dlatego też poczytuję za mój szczególny obowiązek złożyć dzisiaj na ręce Kościoła w Polsce, na ręce Metropolity Wrocławskiego, to wotum dla tej Świętej, która jest patronką sąsiadujących narodów, jest również patronką dnia wyboru pierwszego Polaka na Stolicę Piotrową”.

Cztery lata później, 21 VI 1983 roku, papież Jan Paweł II nawiąże we Wrocławiu do roli św. Jadwigi Śląskiej w procesie pojednania narodów. „Stoi ona jakby postać graniczna, która łączy ze sobą dwa narody: naród niemiecki i naród polski. Łączy na przestrzeni wielu wieków historii, która była trudna i bolesna”. Święta Jadwiga wśród wszystkich dziejowych doświadczeń pozostaje już przez siedem stuleci orędowniczką wzajemnego zrozumienia i pojednania, stosownie do wymagań praw narodu, międzynarodowej sprawiedliwości i pokoju. Można powiedzieć, że to również za jej wstawiennictwem Stolica Apostolska mogła dokonać kościelnej normalizacji na ziemiach, które po drugiej wojnie światowej, po wielu wiekach, stały się znowu częścią państwa polskiego, jak za czasów piastowskich. Papież podkreślił też wysiłki ks. kard. B. Kominka dla tej sprawy i odwołał się do jego wypowiedzi na temat roli św. Jadwigi w procesie zrozumienia i pojednania. Kardynał Kominek powiedział w Trzebnicy 15 X 1967 roku: „Przy samym Moście Tumskim we Wrocławiu, wiodącym na Wyspę Piaskową, stoi kuta w kamieniu Jadwiga. Stoi na moście łączącym wschodni i zachodni brzeg Odry. Wszystkim przychodzącym każe na siebie spoglądać i każe im pomyśleć, że wszyscy są braćmi, na którymkolwiek brzegu mieszkają”.

Ojciec Święty mówił dalej: „ta idea wzajemnego zrozumienia i pojednania miała swoich wyrazicieli i po stronie niemieckiej (...)”.

Patrzmy więc poprzez siedem z górą stuleci w stronę świętej Jadwigi i widzimy w niej wielkie światło, które rozświeca sprawy ludzkie na ziemi naszych sąsiadów - a równocześnie na naszej ojczystej ziemi. Wyraziła się w jej życiu jakby cała pełnia powołania

chrześcijańskiego. Odczytała święta Jadwiga Ewangelię do końca i w całej jej życiodajnej prawdzie.

4. W realizowanym od lat na Dolnym Śląsku programie rozwoju kultu św. Jadwigi ważnym ogniwem był Jadwizański Rok Jubileuszowy, ustanowiony przez ks. kardynała Henryka Gulbinowicza z racji 750-lecia śmierci Patronki Śląska. Z inicjatywy Księdza Kardynała podjęto szereg akcji w celu rozwoju kultu w Trzebnicy i na terenie archidiecezji. Pod opieką św. Jadwigi rozwijają się różne formy współpracy między poszczególnymi parafiami Wrocławia i innych miast, a wspólnotami parafialnymi w Niemczech. Odbywają się wspólnie organizowane międzynarodowe i ekumeniczne spotkania o charakterze religijno-społecznym. Szczytowym osiągnięciem współczesnych badań nad życiem, działalnością i kultem św. Jadwigi było zorganizowane we Wrocławiu i Trzebnicy w 1993 roku Międzynarodowe Sympozjum Naukowe na temat „Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska”, którego plonem jest wydana w 1995 roku „Księga Jadwizańska”, zawierająca dorobek naukowy przedstawicieli wielu narodów. Materiały „Księgi Jadwizańskiej” należy oceniać nie tylko w wymiarze naukowym, służą one dobrze idei współpracy i dialogu ludziom wielu narodów. W zakresie pobożności tę samą rolę spełnia wydany w Trzebnicy modlitewnik w językach: polskim, niemieckim i czeskim, zatytułowany „Święta Jadwiga Śląska w modlitwach i pieśniach”.

Drodzy Diecezjanie!

5. Ojciec Święty Jan Paweł II zapowiedział Rok Eucharystii. Rozpocznie się on 10 października tego roku i będzie trwał do 2 października 2005 r. Najświętsza Eucharystia, zawierająca w sobie wszystkie dobra duchowe Kościoła, stanowi źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego i wywiera decydujący wpływ od samego początku Kościoła. Ostatnio ukazały się dwa dokumenty Kościoła dotyczące Eucharystii: encyklika Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia* i Instrukcja *Redemptionis sacramentum*. Dokumenty te świadczą jak wielką troską i powagą otacza Kościół Najświętszą Eucharystię. W tym właśnie roku niech kapłani zwrócą jeszcze większą uwagę na godne i pobożne sprawowanie Eucharystii. Niech będą zawsze świadomi tego, że użyczają swoich ust i rąk Chrystusowi, który składa Ofiarę Ojcu na ołtarzach świata. Niech zachęcają wiernych do dobrego i liczego uczestnictwa we Mszy św. Wierni zaś niech z wielkim szacunkiem przyjmują Ciało i Krew Pańską, w zupełnej wolności od grzechu ciężkiego. Ważnym znakiem pobożności eucharystycznej jest zamawianie przez wiernych intencji mszalnych, według których Eucharystia jest sprawowana. Jest to stary zwyczaj Kościoła, który w ostatnich latach, w niektórych krajach, ulega osłabieniu lub zanikowi. Starajmy się go podtrzymać, modląc się za nasze rodziny, bliskich, znajomych, zmarłych, w różnych okolicznościach życia – o zdrowie, błogosławieństwo, pokój itd. W naszej archidiecezji opracowano kalendarz adoracji wieczystych w poszczególnych parafiach. Nastąpiły w nim zmiany w związku z odejściem od nas diecezji świdnickiej. Niech ta pobożna praktyka będzie skrupulatnie przestrzegana, niech wznosi się nieustannie modlitwa adoracyjna przed Najświętszym Sakramentem w intencji Ludu Bożego kościoła lokalnego. Zachęcam Braci Kapłanów, by zwrócili uwagę na praktykę pierwszych niedziel i czwartków miesiąca, które ożywiają i umacniają duchowość eucharystyczną wiernych. Strzeżmy nasze kościoły, a zwłaszcza tabernakula, przed profanacją ze strony złodziei i ludzi bez sumienia. Niech Eucharystia będzie dla każdego z nas największą świętością, do której – dzięki dobroci i miłości Boga – człowiek może się zbliżyć.

Wzorem pobożności eucharystycznej jest dla nas św. Jadwiga Śląska, którą wyniosła z rodzinnego Andechs, gdzie – według tradycji – czczono „Trzy Święte Hostie”. Tę pobożność rozwinęła i pogłębiła po przybyciu na Śląsk. Jej długoletni kierownik duchowy wyznaje: „Jakie miała nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu Ciała Pańskiego i z jaką wiarą uczestniczyła Jadwiga we Mszy świętej, tego nie jest w stanie przedstawić żaden człowiek” (*Vita*, 540).

Biograf św. Jadwigi w rozdziale o życiu modlitwy najwięcej miejsca poświęcił opisowi nabożeństwa do Eucharystii. Święta Jadwiga jest czczona jako Patronka Śląska, Patronka pojednania i twórczej współpracy między narodami, a od 16 października 1978 roku również jako Patronka wyboru Jana Pawła II.

Drodzy Bracia Kapłani Diecezjalni i Zakonni!

6. W kontekście wzmożonej pobożności eucharystycznej podejmujcie nowe inicjatywy duszpasterskie w waszych parafiach. Niech te parafie tętnią życiem eucharystycznym, niech Msza św. będzie najważniejszą sprawą w życiu naszych wiernych. Przypominajcie im o szczególnej roli i znaczeniu Eucharystii niedzielnej i świątecznej. Nie wolno nam desakralizować Dnia Pańskiego przez wykonywanie prac służebnych, uprawianie handlu i in. Zawsze i wszędzie obowiązuje przykazanie: „Pamiętaj, abyś dzień święty święcił”. Aby wzrastała świadomość kościelna naszego laikatu i jego aktywny udział w życiu parafii, twórcie nowe struktury Caritas parafialnej i nowe oddziały parafialne Akcji Katolickiej. Wykorzystajmy potencjał duchowy i fizyczny tych wiernych, którzy chcieliby bardziej angażować się w życie swoich wspólnot parafialnych. Dajmy im szansę przez włączenie do Caritas lub Akcji Katolickiej.

Drodzy Diecezjanie!

W obliczu wielkich spraw, jakie dokonują się w naszym kraju, w Europie i na całym świecie, proszę Was gorąco: **przybądźcie licznie do sanktuarium naszej Patronki**, byśmy mogli wspólnie, przez Jej wstawiennictwo, wypraszać u Boga łaski konieczne nam dla godnego i owocnego życia.

Na pielgrzymi trud wszystkim z serca błogosławię: w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen.

+ Marian Gołębiowski
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

Dane we Wrocławiu, we wspomnienie NMP Bolesnej,
dnia 15 września RP. 2004.

KURIA METROPOLITALNA WROCŁAWSKA

L.dz. 1149/2004

Z a r z ą d z e n i e

Powyższy List Pasterski J.E. Księdza Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego należy odczytać we wszystkich kościołach i kaplicach Archidiecezji w niedzielę 26 września 2004 r.

Wrocław, dn. 15.09.2004 r.

+ Biskup Edward Janiak
WIKARIUSZ GENERALNY